

DECIZIE

15 martie 2017

mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecători

Valentina Clevadî
Ion Druță, Galina Stratulat,
Dumitru Mardari, Iuliana Oprea

judecând recursul declarat de avocatul Grosu Alexandru în interesele lui Rabi Amir, în cauza intentată la cererea lichidatorului Societății cu Răspundere Limitată „Izam Atlas” în procedura falimentului, Timoșin Maxim privind atragerea la răspunderea subsidiară a administratorului/asociatului debitorului Rabi Amir, împotriva hotărârii Curții de Apel Chişinău din 12 decembrie 2016, prin care a fost admisă cererea de atragere la răspundere subsidiară,

CONSTATĂ:

Prin hotărârea Curții de Apel Chişinău din 30 martie 2015 a fost intentată procedura simplificată de faliment față de SRL „Izam Atlas”, c/f 1011605000695, adresa juridică: or. Hîncești, str. Marinescu, 4, cu dizolvarea debitorului, iar în calitate de lichidator a fost numit Timoșin Maxim.

La 18.10.2016, lichidatorul SRL „Izam Atlas”, Timoșin Maxim, s-a adresat instanței de insolvabilitate cu cerere privind atragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere a SRL „Izam Atlas” în procedura falimentului simplificat și încasarea din contul lui Rabi Amir, în calitate de fondator și administrator al debitorului în proces de insolvabilitate, în beneficiul SRL „Izam Atlas” a datoriei în mărime totală de 38 963 311,71 lei.

În motivarea cererii a invocat lichidatorul că, la 17.05.2016, a avut loc adunarea creditorilor SRL „Izam Atlas”, care a fost convocată la cererea creditorului BC „Banca Socială” SA cu ordinea de zi - examinarea raportului lichidatorului și examinarea posibilității atragerii la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ai SRL „Izam Atlas”.

Astfel, în cadrul adunării creditorilor, lichidatorul a fost împuternicit să înainteze în instanța de insolvabilitate cerere privind atragerea la răspundere subsidiară a administratorului și unicului asociat a SRL „Izam Atlas” - Rabi Amir.

Menționează că în conformitate cu art. 14 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, debitorul este obligat să depună cererea introductivă în cazul incapacității de plată sau supra îndatorării creditorului, precum și în cazurile în care: executarea integrală a creanțelor scadente ale unui sau ale mai multor creditori poate cauza imposibilitatea satisfacerii integrale la scadență a creanțelor celorlalți creditori; în cadrul lichidării, care se efectuează conform altor legi, devine evident că debitorul nu poate satisface integral creanțele creditorilor.

În această ordine de idei invocă că, la 27.05.2013, între BC „Banca Socială” SA

și SRL „Izam Atlas” a fost încheiat contractul de credit, conform căruia debitorului i s-a acordat un credit de 32 000 000 lei, cu scadența finală la 27.05.2017.

Totodată, începând cu anul 2013, SRL „Izam Atlas” a început să acumuleze datorii față de furnizorii săi, astfel intrând în incapacitate de plată, fapt confirmat prin cererile de admitere a creanțelor depuse de către agenții economici cu anexarea facturilor fiscale respective.

Mai mult, la 05.04.2013, BC „Banca Socială” SA a contractat un credit cu Ivășișin Alexandru, conform contractului de credit nr. 97/2013, rambursarea căruia a fost asigurată de către SRL „Izam Atlas”, conform contractului de fidejusiune nr. 1 din 05.04.2013, ne cătând la faptul că situația financiară a întreprinderii era dificilă și acumulând datorii față de contragenții săi.

Astfel, la data intentării procesului de insolabilitate, SRL „Izam Atlas” urma să ramburseze creditul în baza contractului de fidejusiune în valoare de 199 015 lei.

Așa dar, în cadrul examinării cauzelor insolabilității debitorului, s-a stabilit că întreprinderea era în incapacitate de plată încă din anul 2013, confirmat prin faptul neonorării obligațiilor contractuale de credit încheiate cu băncile, neachitarea impozitelor și taxelor la Bugetul de Stat, precum și neachitarea datoriilor față de contragenții săi.

Mai mult, susține că în cadrul procesului de insolabilitate, s-a stabilit că debitorul nu deține careva bunuri mobile/imobile sau mijloace bănești, care ar permite acoperirea creanțelor creditorilor, din care motiv față de debitor a fost intentată procedura falimentului simplificat.

Prin urmare, atât administratorul insolabilității cât și creditorii SRL „Izam Atlas” consideră că conducătorul și unicul fondator al debitorului a cauzat prin acțiunile sale insolabilitatea întreprinderii.

Astfel, persoanele cu funcții de răspundere a SRL „Izam Atlas” au prevăzut și își dădeau bine seama despre caracterul prejudiciabil al acțiunilor (inacțiunilor) sale, dar n-au întreprins nici o măsură prevăzută de legislație în vederea curmării acestora, respectiv au admis în mod conștient survenirea acestor urmări negative față de creditorii săi.

În acest sens organele de conducere ale SRL „Izam Atlas” se fac responsabile de managementul defectuos practicat la întreprindere, depășirea limitelor economice admisibile, cumulând un pasiv enorm în defavoarea creditorilor săi, ignorând bunele moravuri și buna credință în raport cu persoanele cu care aveau relații economico-juridice.

În drept, invocă prevederile art. 247-249 din Legea insolabilității.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, a fost admisă cererea lichidatorului SRL „Azam Atlas”, Timoșin Maxim către Rabi Amir privind tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului, fiind dispusă încasarea din contul lui Rabi Amir în beneficiul SRL „Izam Atlas” în procedura simplificată a falimentului a prejudiciului cauzat creditorilor în sumă de 38 963 311, 71 lei și în bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor, a taxei de stat în mărime de 25 000 lei. Totodată, a fost dispusă și aplicarea sechestrului asupra bunurilor și a sumelor de bani aflate în proprietatea lui Rabi Amir, inclusiv asupra celor care se află la alte persoane, în limita valorii acțiunii de 38 963 311,71 lei.

Pentru a hotărâ astfel, instanța de insolabilitate a invocat prevederile art. 14 alin. (1)-(4), 15 alin. (1), 247 alin. (1), 248 alin. (1) al Legii insolabilității nr. 149

din 29.06.2012, menționând că procesul de insolvență în privința debitorului a fost intentat la 31.01.2015 la cererea introductivă depusă de administratorul debitorului Rabi Amir, deși temeiurile de insolvență ale debitorului au apărut până la acea dată, așa cum rezultă din însăși creanțele creditorilor, iar asociatul și administratorul debitorului, Rabi Amir, contrar art. 14 alin. (1), (3) și (4) din Legea insolvenței, a dispus continuarea activității debitorului, care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată a acestuia, precum și a omis să se adreseze în instanța de insolvență cu cerere introductivă, deși debitorul era în incapacitate de plată încă din anul 2013, fapt confirmat prin neonorarea obligațiilor contractuale de credit încheiate cu banca, neachitarea impozitelor și taxelor la bugetul de stat, precum și neachitarea datoriilor față de contragenții săi.

Considerând ilegală hotărârea instanței de insolvență, la 25.01.2017, avocatul Grosu Alexandru în interesele lui Rabi Amir a contestat-o cu recurs, solicitând repunerea în termen a cererii de recurs, admiterea recursului, casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 12.12.2016 și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de atragere la răspundere subsidiară.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat interpretarea eronată de către instanța de insolvență a normelor de drept material.

Referitor la termenul de atac, a menționat că a depus la 13.12.2016 cerere de recurs nemotivată, din motiv că nu a recepționat hotărârea motivată și pentru a nu omite termenul de atac cu recurs, iar la 10.01.2017 a primit prin poștă hotărârea motivată.

Potrivit art. 8 al Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Conform prevederilor art. 248 alin. (6) din aceeași lege, în toate cazurile, asupra acțiunii prevăzute la alin.(1), instanța de insolvență se pronunță prin hotărâre, care poate fi contestată cu recurs de persoanele vizate în ea.

Potrivit art. 116 alin. (1) și (3) CPC, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

Dat fiind faptul că în procedura de insolvență termenele de contestare cu recurs coincid cu cele din CPC (Secțiunea 1 (15 zile și 5 zile), iar Legea insolvenței nu interzice acest lucru, persoana îndreptățită va putea solicita repunerea în termen pentru depunerea recursului, aducând argumentele corespunzătoare.

După cum denotă actele cauzei, hotărârea Curții de Apel Chișinău contestată cu recurs, prin care a fost admisă cererea lichidatorului de atragere la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului, a fost emisă și pronunțată la 12 decembrie 2016 (f.d. 57).

La 13.12.2016, avocatul Grosu Alexandru în interesele lui Rabi Amir a depus cerere de recurs nemotivată (f.d. 829, care a fost restituit prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06.01.2017 (f.d. 68-69).

Ulterior, la 25.01.2017, avocatul Grosu Alexandru în interesele lui Rabi Amir a depus recursul motivat, menționând că a recepționat hotărârea motivată la 10.01.2017 (f.d. 75).

Prin urmare, Colegiul conchide că cerința recurentului de repunere în termen a cererii de recurs este întemeiată.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva hotărârii date în instanța de fond și verificând, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit reține că la adoptarea hotărârii contestate, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, din acest motiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune privitor la corectitudinea aplicării normelor de drept material, atunci când fondul a fost cercetat superficial.

Potrivit art. 356 CPC, cererea de declarare a insolvenței se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvenței.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Potrivit art. 8 al Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

După cu rezultă din materialele cauzei, recurentul își exprimă dezacordul cu soluția instanței de insolvență, prin care a fost admisă cererea lichidatorului SRL „Izam Atlas” – Timoșin Maxim privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere SRL „Izam Atlas” în proces de faliment – Rabi Amir, ca fiind întemeiată.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția instanței de insolvență ca fiind neîntemeiată și prematură, din următoarele considerente.

Potrivit art. 247 alin. (1) al Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, în sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier), administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolabilitate, precum și celor care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

Potrivit art. 248 alin. (1) al aceleași legi, dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolabilitate a debitorului, la cererea administratorului insolabilității/lichidatorului instanța de insolabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolabil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolabilitatea prin una dintre următoarele acțiuni:

- a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal;
- b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului;
- c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului;
- d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate;
- e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a stampilei;
- f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
- g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori;
- h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolabilitate conform prevederilor art.14;
- i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

(6) În toate cazurile, asupra acțiunii prevăzute la alin.(1), instanța de insolabilitate se pronunță prin hotărâre, care poate fi contestată cu recurs de persoanele vizate în ea.

Astfel, la judecarea cauzelor ce țin de intentarea procesului de insolabilitate, legea care stabilește obligațiile asociatului (fondatorului) este Legea insolabilității, care conform art. 1 alin. (2), este aplicabilă persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, întreprinzătorilor individuali, inclusiv titularilor de patentă de întreprinzător, societăților de asigurări, fondurilor de investiții, companiilor fiduciare, organizațiilor necomerciale, înregistrate în Republica Moldova în modul stabilit.

Conform art. 15 alin. (1) din Legea insolabilității, în cazul insolabilității debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolabilitate intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

Prin urmare, din analiza prevederilor art. 15 și 248 din Legea insolabilității, reiese că, în dependență de motivele apariției stării de insolabilitate a debitorului, fondatorul (asociatul) va purta răspundere subsidiară solidară față de creditori sau la cererea administratorului insolabilității/lichidatorului, instanța de insolabilitate

poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolubil să fie suportate de asociat (fondator).

La caz, instanța de fond a constatat că toate acțiunile organelor de conducere a debitorului, descrise și invocate de lichidatorul SRL „Izam Atlas”, Maxim Timoșin, au adus la starea de supra îndatorare și incapacitatea de plată, și anume, în anul 2013 SRL „Izam Atlas” a început să acumuleze datorii față de furnizorii săi, fapt confirmat prin cererile de admitere a creanțelor depuse de către agenții economici, cu anexarea facturilor fiscale respective.

Însă, aceste acțiuni nu-i sunt culpabile doar lui Rabi Amir, deoarece acesta a devenit asociatul unic și administrator al SRL „Izam Atlas” abia în luna martie-aprilie 2014, ceea ce se confirmă prin contractul de donație a părții sociale din 28.03.2014 (f.d. 31) și Extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice (f.d. 29).

În acest sens, este important de menționat că din anul 2014, în calitate de administrator al SRL „Izam Atlas”, Rabi Amir nu a contractat nici un credit de la instituții financiare, prin care s-ar demonstra că dânsul continuă încheierea de contracte de credit care nu vor putea fi rambursate, săvârșind aceste acțiuni în mod conștient. Or, contractul care a fost încheiat de către SRL „Izam Atlas” datează din 27 mai 2013 și a fost semnat de către fosta administrație a debitorului (f.d. 35-38).

Astfel, lichidatorul SRL „Izam Atlas”, Timoșin Maxim, urma să specifice care acțiuni săvârșite de către recurentul Rabi Amir, cad sub incidența art. 248 al Legii insolabilității și permit atragerea la răspundere subsidiară a acestuia. Or, unicul fapt pe care îl invocă lichidatorul este încheierea contractului de credit cu BC „Banca Socială” SA la 27.05.2013 în mărime de 32 000 000 lei, contract care consideră lichidatorul că a servit la falimentarea întreprinderii.

Un alt element necesar pentru atragerea la răspundere subsidiară a persoanei este săvârșirea unor fapte prejudiciabile ce duc la întrunirea unuia din temeiurile de declarare a insolabilității, conform art. 10 al Legii insolabilității.

În acest sens, instanța de insolabilitate a evidențiat drept temei pentru atragerea la răspundere subsidiară nedepunerea în termenii stabiliți de lege a cererii introductive, temei stabilit la art. 248 alin (1) lit. h) al Legii insolabilității.

Or, după cum susține recurentul, cererea introductivă privind intentarea procesului de insolabilitate, a fost înaintată de administratorul întreprinderii Rabi Amir în ianuarie 2015, în termen de 30 de zile, stabilit de art. 14 Legii insolabilității, după pregătirea de către contabilul șef al Raportului Financiar pentru anul 2014, prin care s-a constatat starea de supra îndatorare a întreprinderii.

Prin urmare, concluzia instanței de fond cum că recurentul Rabi Amir a omis termenul de 30 de zile pentru adresare în instanța de insolabilitate cu cerere introductivă, este prematură, odată ce recurentul a înaintat cererea introductivă din momentul când a obținut raportul financiar pentru anul 2014, în baza căruia sa stabilit supra îndatorarea întreprinderii.

În speță, instanța de insolabilitate a reținut că temeiul de intentarea a procesului de insolabilitate în conformitate cu art.10 din Legea nr.149/2012 a survenit încă în anul 2013, respectiv, se impune concluzia că sarcina depunerii cererii introductive cade pe seama membrilor organelor de conduce din acea perioadă, adică de până la achiziționarea părții sociale de către recurent în anul 2014. Însă, instanța de insolabilitate se contrazice în propriile concluzii, stabilind că

incapacitatea de plată a debitorului a survenit încă în 2013 și organele de conducere din acea perioadă au continuat desfășurarea activității economice, după care prin analogie atribuie aceste acțiuni și recurentului Rabi Amir.

Colegiul menționează că răspunderea subsidiară este operantă doar atunci când se demonstrează că prin acțiunea culpabilă și intenționată, subiecții vizați au cauzat starea de insolvabilitate prin săvârșirea vre-uneia din faptele expres și limitativ enumerate la articolul 248 alin.(1) și a căror consecințe sau materializat prin crearea, menținerea sau aprofundarea stării de insolvabilitate.

În acest sens, pentru a aprecia nerespectarea termenului prevăzut de art. 14 al Legii insolvabilității, instanța de fond urma să stabilească în mod cert care a fost termenul limită pentru înaintarea cererii introductive de către organele de conducere a debitorului. Or, instanța nu face referire la termenul limită de înaintare a cererii introductive, însă în mod arbitrat a stabilit nerespectarea termenului de 30 de zile din momentul survenirii temeiurilor declarării insolvabilității pentru înaintarea cererii introductive.

Mai mult, eronat a apreciat că incapacitatea de plată a debitorului a survenit încă în anul 2013, reiesind din cererile de validare a creanțelor înaintate de creditori față de debitor, odată ce starea economico-financiară a debitorului se stabilește prin raporturile contabile și cele a administratorului/lichidatorului care sunt prezentate instanței de insolvabilitate.

La materialele cauzei nu a fost prezentat nici un raport desfășurat privind cauzele intentării procesului de insolvabilitate precum și căror persoane l-e sunt imputabile acțiunile culpabile/prejudiciabile care au determinat survenirea temeiurilor intentării procesului de insolvabilitate.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs constată că prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat toate circumstanțele cauzei, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru stabilirea întrunirii sau nu a condițiilor apariției răspunderii subsidiare.

În aceste condiții este evident că instanța de insolvabilitate, examinând pricina, nu s-a pronunțat asupra tuturor aspectelor juridice, nu a stabilit cu certitudine circumstanțele importante întru soluționarea justă a cererii lichidatorului, situație care duce la imposibilitatea instanței de recurs să exercite controlul judiciar asupra soluției date și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Pe cale de consecință și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Astfel, fiind prezente motivele de casare a deciziei, prevăzute de art. 432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție v-a admite recursul declarat, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de insolvabilitate.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Ținând cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se repune în termen cererea de recurs declarată de avocatul Grosu Alexandru în interesele lui Rabi Amir.

Se admite recursul declarat de avocatul Grosu Alexandru în interesele lui Rabi Amir.

Se casează hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, în cauza intentată la cererea lichidatorului Societății cu Răspundere Limitată „Izam Atlas” în procedura falimentului, Timoșin Maxim privind atragerea la răspunderea subsidiară a administratorului/asociatului debitorului Rabi Amir și remite cauza la rejudecare în instanța de insolabilitate - Curtea de Apel Chișinău într-un alt complet.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Valentina Clevadi

Judecători

Ion Druță

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Iuliana Oprea